

MEVCUT YASAL DURUMA GÖRE İLİMİZDEKİ İLÇE BELEDİYELERİNİN GIDA GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ YETKİ VE SORUMLULUKLARINI NASIL KULLANDIKLARI VE SORUMLULUKLARINI YERİNE GETİRMEK AMACIYLA NE GİBİ ÇALIŞMALAR YAPTIKLARINA YÖNELİK DURUM TESPİTİ ÇALIŞMASI

Hülya YILMAZ
Gıda Mühendisi
hulyay.yilmaz@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Kemal DEMİRAĞ
m..kemal.demirag@ege.edu.tr

Işık ŞAHBAZ
Gıda Mühendisi
isiksahbaz@gmail.com

GİRİŞ

İş yerlerinin de dahil olduğu gayri sıhhi müessese ve sıhhi müessese kapsamındaki iş yerlerinin açılması ile ilgili ruhsatların verilmesi Gıda güvenliği sisteminin temel sorumluluğu 5179 sayılı kanunla Tarım ve Köy işleri Bakanlığına verilmiş olmakla birlikte, 2004 ve 2005 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyük Şehir Belediyesi, 5302 sayılı İl Özel İdaresi ve 5393 sayılı Belediye kanunları ile yerel idarelere gıda ve denetlenmesi yetkisi verilmiştir. Yakın geçmişte çıkarılan bu kanunlar çerçevesinde TMMOB Gıda Mühendisleri Odası İzmir Şubemiz kent sorunlarıyla ilgili çalışmalar çerçevesinde gıda güvenliğine yönelik ilimiz belediyelerinde ne gibi çalışmalar yapıldığına dair bir durum tespiti hedeflenmiştir. İzmir ilimizin Türkiye'nin 3 üncü büyük kenti olduğu göz önüne alındığında yapılan çalışmadan elde edilen verilerin genel bir bakış sağlayacağı da düşünülmüştür.

YÖNTEM

Bu amaçla ilimiz teşkilatlanmış belediyelerimize dört sorudan oluşan bir anket gönderilerek ankete yer alan soruların cevapları aranmıştır. Bu doğrultuda sorulan sorular aşağıda verilmiştir.

1. Belediyenizce son dört yılda gıda işletmelerine yönelik yapılan denetim sayısı, bu denetimlerdeki sonuçlar nelerdir?
2. Belediyeniz bünyesinde gıda denetimleri konusunda görevli personel sayısı, bu personelin eğitim düzeyleri ve meslekleri nedir?
3. Gıda işletmeleri için verilen GSM ruhsatı sayısı nedir?
4. Gıda işletmelerine yönelik yapılan eğitim çalışmalarınız nelerdir?

Anket çalışması çerçevesinde anketler NARLIDERE, ÇİĞLİ, KONAK, BORNOVA, ALİAĞA, BALÇOVA, GÜZELBAHÇE, MENDERES, BUCA, GAZİEMİR belediyelerine gönderilmiş olmakla birlikte, Sorularımıza 5 ilçe belediyesinden yanıt alınmıştır. Anketlere belediyelerin verdiği aldığımız yanıtlar ise aşağıda verilmiştir.

NARLIDERE BELEDİYESİ (25/9/2008)

1. Gıda işletmelerine ilgili müdürlüklerce her zaman denetim yapılabilir.
2. Gıda maddesi üreten işyerlerine ilgili müdürlüklerin personeliyle yapılır.
3. Belediyeler 2005 yılından itibaren gıda ile ilgili G.S.M. ruhsatı vermektedir. Şu anda 8 işyerine gıda ile ilgili G.S.M ruhsatı verilmiştir.
4. Gıda işletmelerine yasa gereği sorumlu olan Gıda Mühendisleri ve tekniker elemanları tarafından devamlı olarak verilmesi gerekmektedir.

ÇİĞLİ BELEDİYESİ (19/9/2008)

1. Gıda işletmelerine yönelik denetimler, gıda güvenliği ve kalitesini denetimine ve kontrolüne dair yönetmeliğin 5.bölüm 11.madde 2/a bendi gereği " yönetmelik hükümleri çerçevesinde gıda işletmelerinin denetim ve kontrolü tarım bakanlığınca görevlendirilen personelce yapıldığından (tarım il müdürlüğü) Belediyemizce denetim yapılmamaktadır.
2. Belediyemizde gıda işletmelerini denetlemeye yetkili iki personelimiz bulunmaktadır, ikisi de veteriner hekimdir.
3. Son 4 yılda 61 adet gsm verilmiştir. Bu denetimlerde veteriner hekimlerimiz yer almaktadır.
4. Gıda işletmelerine yönelik yapılan eğitim çalışmalarımız yoktur.

KONAK BELEDİYESİ (11/9/2008)

1. Bindiği üzere daha önce Gıda işletmesi yerlerinin denetlenmesi Sağlık Bakanlığında iken 27.05.2004 tarih ve 5179 sayılı kanun ile "Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesi yetkisi Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na verilerek İller' de Tarım İl Müdürlükleri tarafından yapılmaktadır. İlçe Belediyelerin Gıda'nın Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine dair yetkisi olmamakla beraber böyle bir yetki verildiğinde Doktor, Gıda Müh, Kimya Müh, Ziraat Müh, Çevre Müh. gibi personelleri vardır
2. Cevap yok
3. Belediyemiz son dört yılda 300 Gıda İşletmesine 2.ve 3.sınıf GSM Ruhsatı verilmiştir.
4. Cevap Yok

BORNOVA BELEDİYESİ (12/9/2008)

1. Ocak 2008 - Ağustos 2008 tarihleri arasında denetlenen gıda işletmesi sayısı 960' dır. Denetim sonuçları:
 - a. -İşletmelerin GSM ruhsatlarının, gıda sicil belgelerinin ve üretim izinlerinin olmadığı, teknik ve hijyenik koşulların gıda üretimine uygun olmadığı ve halk sağlığı için risk teşkil ettikleri,
 - b. - İşletmelerin GSM ruhsatlarının, gıda sicil belgelerinin ve üretim izinlerinin olduğu halde teknik ve hijyenik koşullarının yetersiz olduğu,
 - c. - İşletmelerin üretimlerinden çıkan atıklarıyla çevre kirliliğine, çevresel gürültüye sebebiyet verdikleri,
 - d. - İşletmelerin GSM ruhsatlarının, gıda sicil belgelerinin ve üretim izinlerinin olduğu, teknik ve hijyenik koşulların gıda üretimine uygun olduğu,
2. Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü Bünyesinde 1 mikrobiyolog - (Çevre Koruma ve Kontrol Müdürü),1 Gıda Yüksek Mühendisi, 1 Çevre Mühendisi, 2 Gıda Teknikeri ve 2 Zabıta Memuru bulunmaktadır.
3. Ocak 2008 - Ağustos 2008 tarihleri arasında verilen GSM Ruhsatı sayısı (Gıda) 52 dir.
4. Eğlence yeri sahiplerine yönelik gürültü eğitimi,
5. İlköğretim okullarında güvenli gıda bilincini artırıcı seminerler,
6. Fırınlarda güvenli gıda üretimi, işyeri ve çalışan hijyeni eğitim semineri
7. Hazır yemek sektöründe güvenli gıda üretim, işyeri ve çalışan hijyeni eğitim semineri.

ALIAĞA BELEDİYESİ (24/9/2008)

1. Cevap yok
2. Cevap yok
3. Denetimlerde 1 gıda teknikeri, 1 çevre teknikeri, 2 adet zabıta memuru denetim yapmaktadır.
4. Cevap yok
5. Gıda işletmelerine yönelik yapılan eğitim çalışmalarımız şu anda yoktur

şeklinde olmuştur.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Belediyelere yöneltilen sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde; Bornova Belediyesinin bütün soruları cevapladığı diğer belediyelerin ise bazı soruları yanıtlamadıkları görülmektedir. Bornova Belediyesi bütün soruları yanıtlayarak kontrol aktivitelerini yaptığını ve bu amaçla bünyesinde gıda mühendisi ve gıda teknikeri çalıştırdığı belirtmiştir. Diğer belediyelerin verdiği yanıtlar incelendiğinde, çiğli Belediyesinin iki veteriner hekim istihdam ettiği, diğer belediyelerin ise konuya ilişkin bir personeli olup olmadığı anlaşılmamaktadır.

Üçüncü soruya verilen yanıtlardan anlaşıldığına göre belediyelerin tamamının GSM ruhsatı verdikleri görülmektedir. Alınan cevaplar bu cevaplardan anlaşılacağı gibi belediyelerimizin ya yetki ve sorumluluklarını bilmedikleri, ya da biliyor olmalarına karşın yetkilerini kullanma olanakları doğrultusunda uygun ve yeterli bir organizasyon yapısına sahip olmadıkları sonucuna varılabilir.

İzmir ilimizde mevcut belediyelerimizin GSM ruhsatlandırmaları dışında gıda güvenliği açısından yeterli ve uygun bir çalışma yapamadıkları anlaşılmaktadır. Bu durumun ülkemiz tüm belediyeleri için geçerli olacağı açıktır. Zaten gıda güvenliği sistemi, konusunda uzman, deneyimli ve yeterli sayıda teknik eleman ihtiyacının yanı sıra izlenebilirlik açısından da ayrı bir yapılanmayı zorunlu kılar. Bunun dışında kontrol aktivitelerinin önemli bir kısmını içeren laboratuvar çalışmaları açısından da konu dikkate alınır, kuruluşu ve işletebilmesi için büyük maliyetler gerektiren laboratuvar kurmak belediyelere büyük yükler getirecektir. Ayrıca uluslararası ticaretin sürdürülebilirliği açısından uluslararası aktörler laboratuvar çalışmalarında akredite olmuş bağımsız laboratuvarların daha önemli olduğunu bir konsept olarak ortaya koymaktadırlar. Gerek iç denetimler, gerekse uluslararası güvenilirlik açısından ülkemiz kontrol aktivitelerinin bir politika olarak bağımsız ve akredite olmuş laboratuvarlara dönüştürülmesi önem arz etmektedir. Eğer konu bu yönüyle de dikkate alınır, belediyelerin ulusal gıda güvenliği sistemindeki rollerinin ne olacağı yeniden tanımlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anon, 2004. Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun no: 5216. TC Resmi Gazete Sayı: 25531 (23.07.2004, Ankara).
- Anon, 2005. İl Özel İdaresi Kanunu, Kanun no: 5302. TC Resmi Gazete Sayı: 25745 (04.03.2005, Ankara).
- Anon, 2005. Belediye Kanunu, Kanun no: 5393. TC Resmi Gazete Sayı: 25874 (13.07.2005, Ankara).

*Bu Bildiri Gıda Mühendisleri Odası Adına Düzenlenmiştir.